

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПРАКТИЧНА НАСТАВА

-ИЗБОРНА-

IV ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА
Техничар за патен сообраќај

Скопје, 2008 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРАКТИЧНА НАСТАВА

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за патен сообраќај

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Практична обука

1.4. Година на изучување на наставниот предмет: четврта

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 2 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 66 часа

1.6. Статус на наставниот предмет: избран

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по **практична настава** како изборен предмет, ученикот стекнува вештини и знаења и се оспособува:

- да врши контрола на транспортните услуги, средства и опрема;
- да врши проценка на штетата кај моторните возила;
- да ги идентификува задачите на диспечерската служба во транспортните претпријатија;
- да го планира и проектира просторот пред и на самата крстосница;
- да ги применува критериумите за сместување на елементите во автобазата;
- да изработува и анализира конкретни примери на режимите на движење на патници и автобуси;
- да се вклучува во тимска работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на содржините од овој наставен предмет, односно за постигнување на поставените цели, потребни се предзнаења од предметите: безбедност и регулирање на патниот сообраќај, автобази и автостаници и организација на патниот сообраќај од III година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу темат. целини и меѓу предметите
1. КОНТРОЛА НА КВАЛИТЕТОТ НА ТРАНСПОРТНИТЕ УСЛУГИ, СРЕДСТВАТА И ОПРЕМАТА	10	Ученикот -да го контролира квалитетот на транспортните услуги, средствата и опремата; -да го тестира квалитетот на транспортни услуги, средствата и опремата; -да презема мерки за достигнување и одржување на квалитетот на транспортните услуги, средствата и опремата; -да ги познава клаузулите од ISO 9001 кои се однесуваат на процесите, опремата и контролата на документите.	- Укажување на важноста од контрола на квалитетот со практични пример; -презентирање средства и методи кои се користат за одржување и контрола на квалитетот; - давање објаснувања и примери за клаузулите од ISO 9001 кои се однесуваат на квалитетот на транспортните услуги, средствата и опремата.	-Автобази и автостаници -Организација на патниот сообраќај
2. АНАЛИЗА НА ЕЛЕМЕНТИТЕ ВО АВТОБАЗАТА	8	-Да ги применува основните критериуми за сместување на елементите во автобазата; -да го организира технолошкиот процес на прием на возила во автобазата; -да го поставува технолошкиот распоред на вкупниот простор во автобазата; -да го пресметува капацитетот на местата за сместување на возила во автобазата; -да ги идентификува конструктивните	-Објаснување за значењето на автобазите, начинот на сместување на елементите во автобазата; -презентирање на процесот на прием на возилата, технолошкиот распоред на вкупниот простор во автобазата; -објаснување на конструктивните елементи во автобазите; -презентирање на примери на автобази; -дискусија за организирањето на технолошкиот процес на	-Организација на патниот сообраќај -Безбедност и регулирање во патниот сообраќај

		<p>елементи во автобазата;</p> <ul style="list-style-type: none"> -да ги бележи меродавните димензии и нормативи на влечните возила; -да ги согледува основните полупречници со хоризонтална проодност; -да ги познава маневарските способности на возилата во неограничен простор и без одредени пречки. 	<p>разместувањето на елементите во автобазата;</p> <ul style="list-style-type: none"> -демонстрирање на меродавни димензии и нормативи на влечните возила; -презентирање на полупречници за хоризонтална проодност; -објаснување на маневарските способности во неограничен простор. 	
<p>3.НАЧИНИ НА ОДРЕДУВАЊЕ НА ШТЕТИ НА МОТОРНИ ВОЗИЛА ПРИ СООБРАЌАЈНИ НЕЗГОДИ</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Да го утврдува обемот на оштетеното возило; -да ја одредува висината на оштетата на возилото; -да ја утврдува вредноста на возилото (автомобил, товарно возило, автобус, работни возила); -да ја опишува општата состојба на возилото; -да ја избира вредноста на возилото врз база на експлоатација; -да ги елаборира инвестиционите вложувања; -да ја опишува понудата и барањата на цената на пазарот; -да ја утврдува цената на вредноста на „спасените”делови; -да ја утврдува намалената вредност на патничкиот автомобил. 	<ul style="list-style-type: none"> -Објаснување на сите постапки при анализа на штетата на возилото, вредноста на оштетените делови и ја опишува општата состојба на возилото; - дефинирање на постапките за одредување на вредноста на возилото врз база на експлоатацијата; -објаснување на начинот на утврдување на цената на вредноста на „спасените” делови на моторното возило. 	<p>-Безбедност и регулирање во патниот сообраќај</p>
<p>4. РЕЖИМ НА ДВИЖЕЊЕ НА ПАТНИЦИТЕ И АВТОБУСИТЕ ВО АВТОБУСКА</p>	<p>10</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги применува режимите на движењето на патниците и автобусите; -да ја анализира поврзаноста на контролниот центар со диспечерската служба во автобуските станици; 	<ul style="list-style-type: none"> -Објаснување на режимите на движењето на патниците и автобусите; -презентирање на улогата на контролниот центар и 	<p>-Организација на патниот сообраќај</p>

СТАНИЦА		<ul style="list-style-type: none"> -да ги применува режимите на движења од безбедносен аспект; -да изработува и анализира конкретни примери на функционирање на режимите на движење на патници и автобуси. 	<p>диспечерската служба и нивната заемна улога;</p> <ul style="list-style-type: none"> -демонстрирање на конкретни примери на функционирање на режимот на движење на патници и автобуси. 	<p>-Безбедност и регулирање во патниот сообраќај</p>
5. ДИСПЕЧЕРСКАТА СЛУЖБА ВО ТРАНСПОРТНИТЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА	12	<ul style="list-style-type: none"> -Да ја организира диспечерската служба во транспортните претпријатија; - да ги идентификува задачите на диспечерската служба во транспортните претпријатија; - да го управува сообраќајот со помош на современите технички-технолошки достигнувања. 	<ul style="list-style-type: none"> -Објаснување на основните задачи на диспечерската служба во транспортните претпријатија; - запознавање со потребата од водење на сообраќајот; -организирање посета на диспечерска служба во транспортни претпријатија. 	<ul style="list-style-type: none"> -Организација на патен сообраќај -Безбедност и регулирање во патниот сообраќај
6. ПЛАНИРАЊЕ И ПРОЕКТИРАЊЕ НА ПРОСТОРОТ ПРЕД И НА САМАТА КРСТОСНИЦА	16	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги препознава крстосниците, во ниво и вон ниво; - да го планира и проектира просторот пред и на самата крстосница; - да ја дефинира хоризонталната сигнализација пред и на самата крстосница; - да ја дефинира вертикалната сигнализација пред и на самата крстосница; -да изработува конкретни примери на дефинирање на просторот на крстосници; -да ги идентификува критериумите за просторно димензионирање на приодите пред крстосница; -да ја анализира сигнализацијата на крстосницата. 	<ul style="list-style-type: none"> -Објаснување за крстосници во ниво и вон ниво; -објаснување за планирање и проектирање на просторот пред и на самата крстосница; -објаснување за хоризонталната сигнализација пред и на самата крстосница; -објаснување за вертикалната сигнализација пред и на самата крстосница; -демонстрирање на примери за планирање и проектирање на просторот пред и на самата крстосница; - презентирање на цртежи, шеми и слики од различни видови на крстосници; 	<p>-Безбедност и регулирање во патниот сообраќај</p>

			-да се изработуваат конкретни примери на различни типови на крстосници	
--	--	--	--	--

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на наставниот предмет **практична настава – изборна програма** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на ученици, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раководи активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење и практичната обука по предметот практична настава (изборна) треба да се изведува преку практична настава, да се создадат оптимални услови за индивидуализираната настава и работата во тимови како и проектни задачи, елаборати и индивидуални домашни. За успешно реализирање на настават по предметот практична настава неопходно е паралелката да е поделена во две групи. Образовните активности се организираат во специализирана училница (кабинет) и во претпријатија кои се занимаваат со дејноста сродна со третираната проблематика од тематските целини.

4.4. Наставни средства и помагала:

- аудио – визуелни помагала;
- слајдови;
- илустрации;
- макети и модели;
- учебници и учебни помагала;
- обрасци;
- дополнителна литература.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Постигањата на учениците перманентно се вреднуваат преку активноста на часовите, усните, писмените одговори, изработка на елаборати, проектни и домашни задачи и сл.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **практична настава- изборна програма** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **практична настава- изборна програма** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- сообраќај - насока патен сообраќај;

по исклучок:

- завршено вишо образование по сообраќај;

со здобиена педагошка, психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард на простор

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет **практична настава (изборна)** се реализира во специјализирани училници или кабинет за сообраќај, соодветно опремен со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, во претпријатија чија основна или споредна дејност е проблематиката на патниот сообраќај и транспорт.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: март 2008 година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири,	советник	Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. Борче Манојлоски,	професор	АСУЦ ”Боро Петрушевски” - Скопје
3. Агим Незири,	професор	СОУ „ Моша Пијаде,, - Тетово
4. Иле Георгиевски,		ЈСП -Скопје

7. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2008 година

8. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по **практична настава- изборна програма** ја одобри министерот за образование и наука со решение бр.

11 – 4721/12 од 20.06.2008 година.